**QORTI TAL-APPELL KRIMINALI**

**Onor. Imħallef Consuelo Scerri Herrera, LL.D., Ph.d.**

**Appell Nru: 4820/2021**

**Il-Pulizja**

**Vs**

**Graziella Cutajar**

**<u>Ilum 10 ta' April 2025</u>**

Il-Qorti,

Rat l-akkuzi dedotti kontra l-appellanti, **Graziella Cutajar** detenur tal-karta tal-identita Maltija **408786M**, akkuzat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Gudikatura Kriminali talli:

- Nhar is-11 ta' Settembru, 2021 meta hekk ordnata mill-Qorti jew marbuta bil--kuntratt biex taghti access lil Joseph Mangion ghal uliedhom irrifjutat li taghmel hekk minghajr raguni xierqa.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati ( Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali ta' nhar it-18 ta' Novembru 2024, meta l-imputata giet misjuba hatja tal-imputazzjoni migjuba kontriha u giet kkundannata ghal jumejn detenzjoni, u dan wara li rat l-artikoli 7(2), 12, 18 u 338(1l) tal-Kap 9 tal-Ligijiet ta' Malta.

Rat ir-rikors tal-appell tal-appellanti Graziella Cutajar, preżentat fir-reġistru ta' din l-Onorabbli Qorti fis-26 ta' Ottubru 2024 fejn talbet lil din l-Onorabbli Qorti sabiex jogħġobha tirriforma s-sentenza appellata u dana billi;

- Tilliberaha mill-akkuzi kif dedotti fil- konfront taghha u dan fl-intier taghha billi tılqa' l-aggravju taghha u dan taht dawk id- direttivi u l-provvedimenti illi din 1-Onorabbli Qorti jidhrulha xierqa u opportuni fic- cirkostanzi

**L-aggravji huma ċari u manifesti u jikkonsistu fis-segwenti:**

1. Illi l-imputata thossha aggravata mis-sentenza sovraindikata u qiegħda tinterponi dan l-umli appell a bazi tas-segwenti aggravji, li huma čari u manifesti Interpretazzjoni tal-Ewwel Qorti tat-Tliet Kriteri ghan-Nuqqas ta' Access.
2. Illi fis-sentenza taghha tat-18 ta' Novembru tas sena kurrenti, l-Ewwel Qorti tistqarr "*fix-xhieda tagħha l-imputata la tikkontesta l-fatt li l-access ma sehhx, la taghti ragunı ghala l-access ma sehhx u lanqas tidhol fil-fond fuq il-mertu ta' dawn il-proċeduri. Lanqas biss tikkontesta li ma mspondietx ghall-messaġġi li baghtulha missier ulieda.*"
3. Illi l-imputata umilment tikkontesta d-deciżjoni tal-Ewwel Qorti in vista tar ragunament taghha sovrariprodotta stante illi kıf spjegat sahansitra fl-istess sentenza 1-Ewwel Qorti stess, ix-xhieda li saret riferenza ghalija mill-istess Qorti hija l-istess xhieda illi giet uzata fir-rigward tal-proceduri segwenti 9/POL/492/2023, GA/N/3681/2021, 9/POL/2837/2022, 9/POL/7416/2022, 9/POL/668/2023 u 9/POI./3395/2023, liema proċeduri huma puntwalment fuq l-istess merti ta' dawk odjernı, u li għaldaqstant ma tistax tigi kkundannata fuq merti li huma identiċi għal ohrajn li giet liberata fuqhom.

Semghet it-trattazzjoni tal-partijiet u dan fis-seduta tat-13 ta' Marzu 2025.

**Ikkunsidrat**,

Illi l-ewwel Qorti kkonkludiet fis-sentenza taghha li l-appellanti fix-xhieda tagħha moghtija quddiem l-ewwel Qorti la tikkontesta l-fatt li l-access ma sehhx, la taghti ragunı ghala l-access ma sehhx u lanqas tidhol fil-fond fuq il-mertu ta' dawn il-proċeduri. Tghid ukoll li l-appellanti naqset li tirrispondi l-messaggi mibghuta lilha dwar l-access li kellu Joseph Mangion. Din il-Qorti ghalhekk tehtieg li tezamina x-xhieda u provi prodotti biex tara jekk is-sentenza milhuqa mill-ewwel Qorti kienitx wahda *safe and satisfactory* .

Rat l-affidavit presentat fl-atti redatt minn **PS 2345 Monqiue Mangion** esebit fl-atti a fol. 9 mmarkat bhala Dok JM. Spjegat li nhar il-11 ta' Settembru 2021 ghal habta tas-18.00 gewwa l-ghassa tal-Belt Valletta mar certu Joseph Mangion u stqarr li omm it-tfal tieghu certu Graziella Cutajar ma kintix taghtu t-tfal hekk kif hemm stabbilit fid-digriet tal-Qorti tal-Familja numru 9730/2020. Dan Joseph qallha li nhar is-7 ta' Settembru, 2021 bagħat lill-akkużata messaġġ fejn fuq in-numru 77766600 fejn informaha li nhar il-11 ta' Settembru, 2021 huwa kien ser jgħaddi għat-tfal tiegħu. Nhar il-11 ta' Settembru, 2021 mar quddiem ir-residenza tagħha fejn baghtilha messaġġ biex jinformaha li kien wasal għat-tfal u hi min naħa tagħha irrifjutat li tagħtih l-aċċess għal-uliedu għaliex skond hi kienet gja informatu li dak il-weekend it-tfal kienu ser jorqdu magħha. Kompla jistqarr li kif ra li hi mhux ser tgħaddilu t-tfal mar jagħmel ir-rapport. Sar kuntatt ma Graziella Cutajar l-appellanti sabiex tirrapporta l-għassa ta' San Ġiljan sabiex tkun tista' tiġi mitkellma fuq ir-rapport. Tgħidli din naqset li tmur l-għassa però tkellmu magħha u infurmatha li kellha it-tifel tagħha ma jiflaħx u ma kellhiex ma' min tħallih u li kellha tmur l-għassa fl-4 ta' Ottubru, 2021.

Rat l-okkorenza redatta minn **PS 1444 Damian Galea** esebit fl-atti u mmarkata bħala Dok JM1 a fol. 11 datat 11 ta' Settembru, 2021. Dan ir-rapport jikkonferma dak kollu li qalet ix-xhud preċedenti PS 2345 Monqiue Mangion fl-affidavit tagħha.

Rat ix-xhieda mogħtija minn **Joseph Mangion** fis-seduta tad-9 ta' Ottubru, 2023. Spjega li kien ser jixhed fuq kwistjoni li għandu dwar l-aċċess tat-tfal Lyson u Alicia aħwa Mangion. Jispjega li Lyson għandu għaxar snin filwaqt li Alicia għandha tmien snin. Jgħid li kellu relazzjoni ma Graziella Cutajar l-appellanti għal madwar ħdax-il sena u minn din ir-relazzjoni kellhom żewġt itfal. Qal li wara li spiċċat din ir-relazzjoni kienu għamlu kuntratt quddiem in-Nutar Dr Joseph Smith La Rosa nhar it-2 ta' Awwissu, 2020. Jgħid li is-sinjura Cutajar ma ittihx l-aċċess u tgħidlu li t-tifel jkun marid u meta jitlobha ċertifikat mediku din ma itijilux. Qal li kien anke tkellem tabib tat-tfal Dr Kenneth Vassallo li qallu li verament kien hemm il-mard però xorta ma kellhiex tiċħdu mill-aċċess. Qal li tkellem ukoll ma Dr Stephen West li kien ċemplilha biex ittih l-aċċess u qalilha li qatt ma kien qalilha li kellha tiċħad l-aċċess lil missier it-tifel. Muri id-dokument mmarkat bħala Dok JM a fol. 15 jgħid li dan hu l-kuntratt li jirregola l-aċċess tat-tfal ta' bejnu u l-appellanti. Fix-xhieda tiegħu jitkellem fuq diversi ġranet oħra meta ġie miċħud l-aċċess li ma jifformawx parti minn din il-kawża.

Dwar il-weekend tal 11 ta' Settembru, 2021 mertu tal-kawża jgħid li l-appellanti iddeċidiet minn jeddha hi stess li iżżommhom il-weekend shih u li ma kienitx ser ittihomlu. Huwa mar għalihom iżda ma taghthomlux minkejja li kellu dritt għal aċċess kif stabbilit. Qal li meta ra li t-tfal ma ħarġux telaq minn fuq il-post bla kliem. Kul ma qaltlu hu li kienet ser iżżomm it-tfal hi għal weekend.

Graziella Cutajar xehdet minn jhedda u b'mod volontarju nhar id-9 ta' Ottubru 2023 u spjegat li bintha timrad ħafna u anke ċertifikati mediċi għandha. Qalet li meta ma tatx aċċess lil Joseph Mangion dan kien għax it-tifla kellha bronchite. Ċaħdet li kien ċemplilha xi tabib u qalet li meta t-tabib jgħidilha li t-tfal jistgħu joħorġu dejjem tagħtu aċċess. Qalet li dakinhar li mar għalihom Joseph Mangion kien il-Ġimgha dakinhar skola ma kellhomx għax kien is-sajf. Tgħid li hija ma tagħtux xi ġranet alternattivi. Iżomm mal-ġranet tal-aċċess.

**Ikkunsidrat**.

Illi din il-Qorti eżaminat il-kuntratt esebit fl-atti dwar l-aċċess li huwa intitolat għalih Joseph Mangion matul il-weekends u dan hu indirizzat fil-paragrafu 5 (ii) li jipprovdi s-segwenti:-

> *"Dritt ta sleep over darba fil-gimgha b'mod alternattiv u cioe l-ewwel sleep over tkun mill-Gimgha ghas-Sibt bejn il-5.00p.m ta'gilgahxija tal-Gimgha sal-5.00.m tas-Sibt . IL-Gmgha ta wara tali sleep over ghandu jigi esercitat mis-Sibt fil-5..p.m sal-Hadd sal-5.00p.m."*

Illi għalhekk il-prosekuzzjoni kellha tipprova li Mangion mar ghat-tfal f'wahda minn dawn il-granet u dan ghaliex hija l-proskeuzzjoni li trid tipprova l-kaz taghha il hinn minn kul dubbju dettat mir-raguni. Illi fl-okkorenza esebita fl-atti a fol. 11 markata bhala dok JM1 hemm indikat li Mangion mar jghamel ir-rapport tieghu fil-11 ta' Settembru, 2021 fis-18.00 u irraporta li l-incident sehh fil-17. 00p.m fl-istess jum. Illi ma hemmx dubbju li l-11 ta Settembru, 2021 kien jum is-Sibt u ghalhekk l-appellant kienet obbligata skond il-kuntratt tghaddi l-access taz zewgt uliedha lil Joseph Mangion.Illi Joseph Mangion jikkonfemra bil-gurament tieghu li mar sabeix jigbor it-tfal u l-omm cioe l-appellanti tatu biss it-tifel u ma tatu l-ebda certifiakt beix jikkonferma li ibnu kien ma jiflahx.

L-appellanti xehdet b'mod vag hafna u xejn ma kkonvinciet lil Qorti li verament dakinhar tal-11 ta' Settembru t-tifla kienet ma tiflahx u dan ghaliex fl-atti ma gie esebit l-ebda certifikat mediku. Tghid biss li meta t-tfal ma jkunux jifilhu ma tghatix access u dan b'mod generali.

L-artikolu 638 tal-Kodiċi Kriminali jagħmilha ċara li huwa fid-dover tal-Prosekuzzjoni li ġġib il-provi kollha u l-aħjar prova possibbli sabiex il-grad tal-prova tal-Prosekuzzjoni jintlaħaq b'suċċess. Jekk dawk il-provi jkunu jikkonsistu prinċipalment fil-verżjoni ta' xhud waħdieni, il-Qorti xorta waħda tista' tasal sal-grad ta' prova rikjest fi proċedimenti kriminali, jekk dak ix-xhud ikun ġie emnut; u dan peress li f'din

l-eventwalita, din ix-xiehda ssir biżżejjed biex tagħmel prova sħiħa u kompluta minn kollox, daqs kemm kieku l-fatt ġie ippruvat minn żewġ xhieda jew aktar. Fil-fatt l-artikolu 638(2) tal-Kodiċi Kriminali jgħid li xhud wieħed waħdu, jekk emnut, huwa suffiċjenti sabiex fuq ix-xiehda tiegħu il-Qorti tkun tista' ssib ħtija. Dan il-prinċipju ġie kkonfermat f'diversi każijiet li dawn il-Qrati kellhom quddiemhom fil-passat[1]. Jiġifieri huwa legalment korrett u permissibbli li Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tasal li ssib ħtija f'persuna akkużata fuq ix-xiehda ta' xhud wieħed biss.

In oltre kif gie ritenut mil-Qorti fl-Appell Kriminali fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Thorne,**[2]

> *mhux kull konflitt fil-provi ghandu awtomatikament iwassal ghall-liberazzjoni tal-persuna akkuzata. Imma l- Qorti, f' kaz ta' konflitt fil-provi, trid tevalwa l-provi skond il-kriterji enuncjati fl-artikolu 637 tal-Kodici Kriminali w tasal ghall-konkluzzjoni dwar lil min trid temmen u f' hix ser temmnu jew ma temmnux'.*

F'dan il-kuntest, allura, l-akbar sfida li jkollhom il-Qrati fil-każijiet li jisimgħu hija li jiskopru l-verita storika; u dan peress li l-evidenza li tinġieb quddiemhom - kemm dik diretta, kif ukoll dik indiretta - mhux dejjem neċessarjament twassal għall-dik il-verita'. Xhud jista' jkun konsistenti kemm fil-veritajiet li jgħid, kif ukoll fil-gideb li jista' jkun qiegħed jgħid. U huwa għalhekk li jeżisti wkoll ir-reat ta' sperġur. Il-Qrati ma għandhomx is-setgħa li jaqraw l-imħuħ tannies. Il-Qrati jippruvaw jifhmu xi jkollhom f'moħħhom, f'qalbhom u fil-kuxjenza tagħhom in-nies li jidhru quddiemhom biss millkliem li jgħidu u mill-egħmil tagħhom. Il-Qrati jridu jistrieħu

---

[1] Ara fost oħrajn l-appelli kriminali sede inferjuri fl-ismijiet Il-Pulizija vs Joseph Bonavia ppreseduta mill-imħallef Joseph Galea Debono u datata s-6 ta' Novembru 2002; Il-Pulizija vs Antoine Cutajar ippreseduta mill-Imħallef Patrick Vella u deċiża fis-16 ta' Marzu 2001; Il-Pulizija vs Carmel Spiteri ippreseduta mill-Imħallef David Scicluna u deċiża fid-9 ta' Novembru 2011; Ara wkoll Ir-Repubblika ta' Malta vs Martin Dimech deċiża mill-Qorti tal-Appell Sede Superjuri u ppreseduta mill-Imħallfin Joseph Filletti, David Scicluna u Joseph R. Micallef u datata 24 ta' Settembru 2004

[2] Deċiza fid-9 ta' Lulju 2003 mill-Qorti tal-Appell Kriminali Sede Inferjuri ippreseduta mill-Imħallef Joseph Galea Debono.

biss fuq il-provi li jkunu nġiebu quddiemhom – ċjoe l-evidenza diretta jew l-evidenza indiretta.

L-evidenza indiretta hi dik li prinċipalment tistrieħ fuq iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ. Għalkemm iċ-ċirkostanzi ma jitkelmux bħax-xhieda, u b'hekk ma jistgħux jigdbu, mill-banda l-oħra jistgħu jkunu qarrieqa. Dawn il-Qrati dejjem straħu fuq il-prinċipju li biex l-evidenza ċirkostanzjali tkun is-sies ta' sejbien ta' ħtija, din trid tkun univoka, jiġifieri li tipponta biss u esklussivament lejn direzzjoni u konklużjoni waħda u xejn ħliefha. Altrimenti, jekk iċ-ċirkostanzi jagħtu lok għal aktar minn konklużjoni waħda, il-Qorti ma tkunx tista' tistrieħ fuqhom biss biex tkun tista' ssib ħtija. Jekk ikun hemm dubju dettat mir-raġuni, il-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-imputat jew akkużat.

Mill-banda l-oħra biex persuna tiġi misjuba ħatja, il-Liġi kriminali ma teħtieġx li din tkun stabbilita b'ċertezza assoluta. Il-Liġi tal-proċedura Maltija hija imnisla mis-sistema Ingliż fejn huwa meħtieġ li biex Qorti ta' Ġustizzja Kriminali tkun tista' ssib ħtija f'akkużat, il-Prosekuzzjoni tkun trid irnexxielha tipprova l-każ tagħha lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni in bażi għall-provi imresqa minnha. Jekk id-Difiża tipprova l-punt tagħha fuq bażi ta' probabbilita, jew tislet argument, inkluż mill-provi tal-Prosekuzzjoni stess, u jirnexxielha ddaħħal dubju dettat mir-raġuni, allura l-Qorti ma tkunx tista' ssib ħtija fl-akkużat.

Il-Qorti tkun tista' tasal għal din il-konklużjoni biss wara li tkun għarblet il-provi ammissibbli kollha li jkunu tressqu quddiemha, jiġifieri kemm l-evidenza ordinarja kif ukoll dik esperta, kemm dik diretta u kif ukoll dik indiretta. Fl-aħħar mill-aħħar dik il-Qorti trid tkun żgura moralment, sure fis-sistema Legali Ingliż,[3] li l-każ seħħ skont kif tkun qed tipprospetta l-Prosekuzzjoni lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. Dan huwa l-ogħla livell ta' prova li l-Liġi teħtieġ biex tinstab ħtija; livell li huwa anqas miċ-ċertezza assoluta, iżda li huwa ogħla mill-bilanċ tal-probabbilitajiet.

[3] R v Majid, 2009, EWCA Crim 2563, CA at 2

Meta jiġi biex ifisser dan il-grad ta' prova fi proċedimenti kriminali, l-Imħallef William Harding kien xi drabi jirreferi għal dal-kunċett bħala l-prinċipju tas-sikurezza. Hekk per eżempju fl-appell kriminali fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Joseph Peralta** deċiża mill-Qorti Kriminali nhar il-25 t'April 1957 dik il-Qorti kienet qalet li f'dak il-każ, in bażi għall-provi miġjuba quddiemha hija setgħet tasal b'sikurezza għall-konklużjoni fir-rigward tal-istat tal-imputat, liema stat fattwali kellu jiġi pruvat in bażi għal suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni. B'hekk dik il-Qorti ġja fl-1957 kienet irrikonoxxiet l-ekwivalenza bejn l-istat mentali ta' sikurezza mas-suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni, kif ukoll illum rifless fil-ġurisprudenza l-aktar reċenti fl-Ingilterra u Wales.

U huwa biss meta jkun hemm id-dubju veru, bażat fuq ir-raġuni, fuq is-sens komun u fuq il-buon sens, ċjoe d-dubju li jibqa' jippersisti wara li jsir stħarriġ dettaljat u b'attenzjoni, b'diliġenza u b'mod imparzjali tal-provi u l-argumenti kollha li jkunu ġew imresqin mill-Prosekuzzjoni u mid-Difiża li mbagħad, jekk jibqa' jippersisti dan id-dubju, jkun jista' jingħad li dak il-livell ta' sikurezza, ossija suffiċjenza probatorja lil hinn minn kull dubju dettat mir-raġuni ma jkunx intlaħaq u li allura bħala konsegwenza, il-Qorti ma tkunx tista' tiddikkjara lill-ħati tal-akkużi miġjuba kontrih.

Meta l-partijiet fi proċeduri penali, jagħżlu li jresqu prova, huma jridu jissodisfaw il-*best evidence rule,* ċjoe jridu jresqu l-aħjar prova li tkun tista' tiġi preżentata fil-każ konkret. Fis-sentenza fl-ismijiet **Ir-Repubblika ta' Malta vs George Spiteri** deċiża mill-Qorti tal-Appell Kriminali, ġie ritenut is-segwenti:

> *Huwa principju fondamentali fil-process kriminali li l-ligi tesigi li kull min jrid jipprova xi haga, ghandu jressaq l-ahjar prova, u dan jista' biss jaqa' fuq prova sekondarja kemm il-darba din l-ewwel jew l-ahjar prova mhiex disponibbli. Hu veru wkoll, izda, li min ghandu jiggudika jista', skond il-ligi, u minkejja dan il-principju fondamentali appena msemmi, joqghod fuq ix-xhieda anke ta' persuna wahda jekk b'dak li tghid din il-*

*persuna, jikkonvinci lill-gudikant sal-grad tal-konvinciment morali mill-htija tal-persuna akkuzata.*

*L-prova indizzjarja trid tkun wahda assolutament univoka, li tipponta biss minghajr dubju dettat mir-raguni lejn fatt jew konkluzzjoni wahda. Ovvjament jekk fatt jew cirkostanzi jistghu ragjonevolment jinghataw aktar minn tifsira jew interpretazzjoni wahda, tkun li tkun, allura dik ma tkunx prova ndizzjarja tajba, skond il-ligi, sabiex in bazi taghha tista' tinstab htija. Kif tghid u titlob il-ligi, biex prova ndizzjarja tigi ammessa bhala prova valida fis-sens li wiehed jista' ragjonevolment jasal ghall-konkluzzjoni tieghu ta' htija in bazi taghha bla ebda dubju dettat mir-raguni, irid ikun moralment konvint minn dan ir-rekwizit ta' l-univocita' taghha, cioe' li dik il-prova tfisser biss u xejn aktar li l-akkuzat huwa hati ta' dak addebitat lilu w, allura, kull dubju ragjonevoli fir-rigward ghandu jmur favur l-akkuzat skond il-ligi.*

*Wiehed ghandu jkun ferm attent fl-apprezzament u nterpretazzjoni tal-prova ndizzjarja ghaliex ghalkemm din hi prova ferm importanti, u kultant anke aktar mill-prova diretta, pero', din hi prova li facilment tista' tqarraq lil dak li jkun qed jghamel l-interpretazzjoni w apprezzament taghha*[4].

Illi l-Liġi tafda l-eżerċizzju tal-analiżi tal-provi f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati. Dan peress li l-Qorti tal-Maġistrati tkun fl-aħjar qagħda tqis il-provi kollha għax, normalment, tkun għexet personalment il-proċess quddiemha. Hija tkun setgħet tara u tisma' lix-xiehda jixhdu quddiemha - ħaġa li din il-Qorti ma kellhiex l-opportunita

[4] Deċiża nhar il-5 ta' Lulju 2002 mill-Imħallfin Noel Arrigo, Joseph A. Filletti u Patrick Vella.

li tagħmel. U għalhekk huwa għaqli li l-Liġi tħalli prinċipalment dan l-eżerċizzju ta' analiżi u apprezzament tax-xiehda tax-xhieda f'idejn il-Qorti tal-Maġistrati; liema eżerċizzju huwa importanti ħafna u li din il-Qorti ttih il-piż li jixraqlu, in kwantu ma jistax jiġi disturbat kif ġieb u laħaq.

Illi ghalhekk din il-qorti trid tara n-nuqqas ta' l-omm appellanti li tinsisti li bintha ghandha tmur ma misseriha biex jkun jista jesercita l-access jmurx kontra id-disposizzjoni tal-artikolu 338 ll tal-kap 9 tal-ligijeit ta' Malta u dan ghaliex dan l-artikolu tal-ligi jipprovdi li huwa hati ta' din il-kontravenzjoni kontra l-ordni publiku kul min meta ordnat mill-qorti jew kif marbut b'kuntratt biex jaghti access lil wild taht il-kustodja tieghu jirrifjuta li jaghmel hekk **minghajr raguni xierqa[5].** Mhux kull raġuni hija waħda xierqa.

Għalhekk il-Qorti trid teżamina għaliex l-aċċess ma seħħx fil-jum imsemmi tal-11 ta Settembru, 2021. Id-dmir li jsir l-aċċess huwa wieħed serju ħafna kemm f'Malta kif ukoll f'pajjiżi oħra kif jidher fil-footnote[6]. Hemm ukoll pajjiżi li jikkontemplaw termini ta' priġunerija minħabba li tkun inkisret ordni ta' aċċess li tkun ngħatat mill-istess Qorti li tkun qed tisma' l-kawża ċivili. Tant li l-artikolu 5(1)(b) tal-Konvenzjoni Ewropea Dwar id-Drittijiet tal-Bniedem ikopri wkoll il-possibilita' ta' arrest jew detenzjoni: '*for non-compliance with the lawful order of a court or in order to secure the fulfilment of any obligation prescribed by law*[7].' Għalhekk kull min hu marbut li jagħti l-aċċess lill-parti l-oħra, irid isegwi l-ordni tal-Qorti skrupliżament.

---

[5] Enfasi ta din l-Onorabbli Qorti
[6] If a court finds a person has breached a parenting order, without reasonable excuse, it may impose a penalty. Depending on the particulars of the case and the type of contravention, a court may, amongst • compensate for time lost with a child as a result of the contravention • require the person to participate in community service • order that a fine be paid, • order imprisonment. http://www.familylawcourts.gov.au/wps/wcm/connect/FLC/Home/Court+Orders/Complying+with+orders+about+children/other measures:
[7] Ara dwar dan Jacobs, White and Ovey 'The European Convention on Human Rights' page 227 fejn jingħad hekk: 'The first limb authorizes detention for non-compliance with the lawful order of a court. This could mean arrest to secure attendance in court following a failure to comply with a summons, or imprisonment for failure to pay a fine, or to comply with an injunction or a child custody or maintenance order.

Dwar id-dritt tal-aċċess il-Qorti tal-Appell Kriminali' fis-sentenza moghtija fl-ismijiet **il-Pulizija vs Isabelle Cilia** deciza nhar is-17 ta' Frar 2005, intqal hekk:

> *'Il-paragrafu 338(ll) tal-Kap 9 jimporta element ta' 'positive obligation' da parti ta' min ikollu l-kura u l-kustodja tal-minuri. Fi kliem ieħor, ma hux biżżejjed li ma jfixkilx l-aċċess tal-parti l-oħra iżda hemm ukoll l-obbligu li l-parti li*
>
> *jkollha l-kura u l-kustodja 'tagħti aċċess.'*

Kif intqal fis-sentenza moghtija minn din il-Qorti diversament preseduta nhar is-16 ta Frar, 2005 fl-ismijiet **il-pulizija vs Raymond Stivala**:

> *"… sakemm ikun ghadu vigenti digriet tas-Sekond' Awla jew Digriet jew sentenza tal-Prim'Awla jew tal-Qorti tal-Appell, li jordna l-access ghall-ulied minuri, din il-Qorti ma tistax hlief issib u tikkonfermha htija, fejn l-appellant ikun naqas li jottempera ruhu ma tali digriet jew sentenza, dment li ma jippruvax al menu sal-grad tal-probabbli li ghandu raguni xierqa biex jaghmel dan. Altrimenti, din il-Qorti, minn flok Qorti ta' Appell Kriminali, tispicca tirriduci ruha f'wahda ta' revizjoni dwar l-effikacja u r-ragonevolezza ta' Digrieti jew sentenzi tal-Prim' Awla u tal-Qorti tal-Appell u Digrieti tas-Sekond' Awla, mansjoni li zgur li ma' taqax taht il-kompetenza taghha.*

**Ikkunsidrat ulterjoment,**

Jirrizulta kif tajjeb osservat l-ewwel qorti li l-omm ghandha l-obbligu li tipprovdi l-access skond il-kuntratt esebit lill-*parte civile* u hija esentata minn tali obbligu BISS meta ikun hemm raguni tajba. F'dan il-kaz jirrizulta bic-car li l-prosekuzzjoni ipprovat li kien hemm ordni mahrug permezz ta' kuntratt iffirmat bejn il-kointendenti b'mod bonarju li jorbot liz-zewg partijiet dwar il-modalita tal-access, li l-appellant irrifjutat li taghti access lil Joseph Mangion meta hija kellha l-kustodja ta' din it-tifla u li ma kienx hemm raguni xierqa ghal tali rifjut t'access. Il-Qorti tqies li tali rifjut arbitrarju m'ghandhux jigi ttollerat ghad-detriment tal-minuri u dan ghaliex m'hemmx dubbju li jista' jwassal ghal *parental alienation.* L-appellant trid toqghod ghal dak li iffirmat fil-kuntratt u taghti l-access kull meta jkun dovut u hija ezentata milli taghmel hekk BISS meta ikun hemm raguni xierqa.

F'dan il-kaz id-difiza ma resqet l-ebda prova lanqas remota li fil-fatt kien hemm xi raguni serja ghal dan in-nuqqas ta' access.

Dwar il-piena stante li hemm talba ghal modifika fil-piena il-Qorti ezamiant il-fedina penali aggornata tal-appellanti esebita fl-atti u rat li l-appellanti diga instabet hatja ta' din il-kontravenzjoi f'diversi okkazzjonijiet meta giet ikkudnannata thallas ammenda, inghatat canfira u twissija u anke giet ikkundnnata perijodu ta' detenzjoni pero cio nonnostante ma tghallmitx minn dawn l-esperjenzi tant li regghet qeda il-Qorti akkuzata bl-istess kontravenzjoni. Ghalhekk din il-Qorti ma tistax ma turix l-id iebsa kiefra tal-gustizzja fejn tikkonferma l-perijodu ta' detenzjoni moghtija mill-ewwel qorti. Ma ngabet l-ebda prova jew cirkostanza ghaliex din il-qorti ghandha tkun klementi mal-appellanti.

Ghalhekk din il-Qorti qeda tikkonferma s-sentenza moghtija mill-ewwel qorti nhar it-18 ta' Novemnbru 2024 in toto.

**Dr Consuelo Scerri Herrera**

**Onor Imhallef**